

ZPŮSOBY HODNOCENÍ DĚTSKÉHO VÝTVARNÉHO PROJEVU V PŘEDŠKOLNÍM VZDĚLÁVÁNÍ

MARKÉTA ŠVRČKOVÁ NEDEVOVÁ

Katedra primární pedagogiky
Pedagogická fakulta
Masarykovy univerzity

„Efektivita vzdělávání v proměnách společnosti“
XXI. výroční konference ČAPV
16. - 18. září 2013, Pedagogická fakulta UJEP

SEZNÁMENÍ S TÉMATEM

ZPŮSOB HODNOCENÍ	HETERONOMNÍ	FORMATIVNÍ	AUTONOMNÍ
STRÍDÁNÍ ROLÍ V PRŮBĚHU PROCESU HODNOCENÍ	UČITEL > DÍTĚ	UČITEL > DÍTĚ	DÍTĚ > UČITEL > DÍTĚ
KLÍČOVÝ AKTÉR V HODNOCENÍ	UČITEL	UČITEL	DÍTĚ
VZTAH HODNOCENÍ K PROCESU VÝTV. ČINNOSTI	PROSTŘEDEK UČENÍ	PROSTŘEDEK UČENÍ S PRÁNÍM STÁT SE JEHO CÍLEM	CÍL UČENÍ
Hlavní cíl hodnocení ve výtv. činnostech	USMĚRŇOVAT VÝTV. PROJEV DÍTĚTE	POMOCT DÍTĚTI UVĚDOMIT SI KRITÉRIA HODNOCENÍ	NAUČIT DÍTĚ SAMOSTATNĚ HODNOTIT SVĚ I JINĚ VÝTV. PROJEVY
POJETÍ VÝTV. ČINNOSTI VE VZTAHU KE KOGNICI A METAKOGNICI	ZPŮSOB POZNÁVÁNÍ (KOGNICE)	ZPŮSOB POZNÁVÁNÍ SMĚRUJÍCÍ K SEBEPOZNÁVÁNÍ (KOGNICE > METAKOGNICE)	ZPŮSOB POZNÁVÁNÍ A SEBEPOZNÁVÁNÍ (KOGNICE + METAKOGNICE)
POZICE HODNOCENÍ V EDUKAČNÍM PROCESU	ZAVRŠUJE VÝTV. ČINNOST	ZAVRŠUJE VÝTV. ČINNOST, VEDE DÍTĚ K POTŘEBĚ HODNOTIT	STÁVÁ SE NUTNOU SOUČÁSTÍ VNITRNÍ ČINNOSTI DÍTĚTE
POJETÍ UČITELSKÉ ROLE PŘI HODNOCENÍ	UČITEL DÍTĚTI POMÁHÁ, USMĚRŇUJE HO, VEDE HO, MOTIVUJE HO	UČITEL DÍTĚTI POMÁHÁ, MOTIVUJE HO, USMĚRŇUJE HO, ALE TAK ABY POCHOPILO, JAK HODNOCENÍ VZNIKÁ	UČITEL NASLUCHÁ VLASTNÍMU HODNOCENÍ DÍTĚTE, DOPŮLŇUJE HO A POMÁHÁ MU UVĚDOMIT SI DALŠÍ SKUTEČNOSTI
TYPIČKÉ METODY VÝUKY	TRANSMISIVNÍ	TRANSMISIVNÍ, REFLEKTIVNÍ, INTERPRETATIVNÍ	REFLEKTIVNÍ, INTERPRETATIVNÍ

Tabulka č. 1: Vymezení způsobů hodnocení podle míry zapojení dítěte (modifikace tabulky J. Slavík, 2003, s. 13)

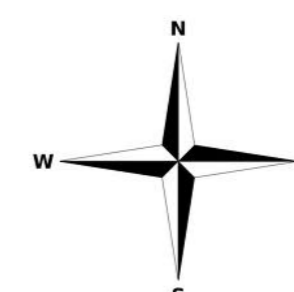
Zkoumaný konstrukt: KVALITA VÝUKY vzhledem k pojetí výuky učitele a k poznávacím procesům dítěte.

ZPŮSOBY HETERONOMNÍHO HODNOCENÍ Z HLEDISKA:

- přístupu k chybě (normativně direktivní, normativně dialektický, kreativní, toleranční), (Bartošová, 1993; Slavík, 1994);
- zaměření (hledání nedostatků, předností, alterací);
- vztahové normy (kritériální, normativní - sociálně normované a individuálně normované hodnocení), (Slavík, 1999);
- časového sledu (vstupní, průběžné, závěrečné), (Syslová, 2012);
- připravenosti (bezděčné, záměrné, holistické a analytické), (Slavík, 1999).

ZPŮSOBY HODNOCENÍ PODLE MÍRY ZAPOJENÍ DÍTĚTE

- heteronomní
- formativní
- autonomní (viz tabulka č. 1)

MODELÝ HODNOCENÍ PODLE JEHO PROJEKTOVÁNÍ V HISTORII VÝTV. PEDAGOGIKY

- model vychovávající řemeslníka
- model respektující tvůrce
- model chápaní se tvůrce

VYMEZENÍ KRITÉRIÍ HODNOCENÍ VÝTV. PROJEVU PODLE VZTAHU K:

- produktu výtvarné činnosti (obecná estetická kritéria, kritéria vnímání vztahů objektů a jejich částí, kritéria zvládnutého řemesla, kritéria ve vztahu k příjemcům, k autorovi, k ostatním produktům);
- procesu výtvarné činnosti (ve vztahu k tvůrčí činnosti, k aktivitě tvůrce, k jeho rozvoji osobnostnímu i sociálnímu, ve vztahu k psych. procesům).

METODOLOGIE

Výzkum je navržen jako kvalitativní, ve 2 fázích: 1/ přípravná (studium relevantní literatury), 2/ realizační (viz tabulka č. 2)

VÝZKUMNÉ OTÁZKY:

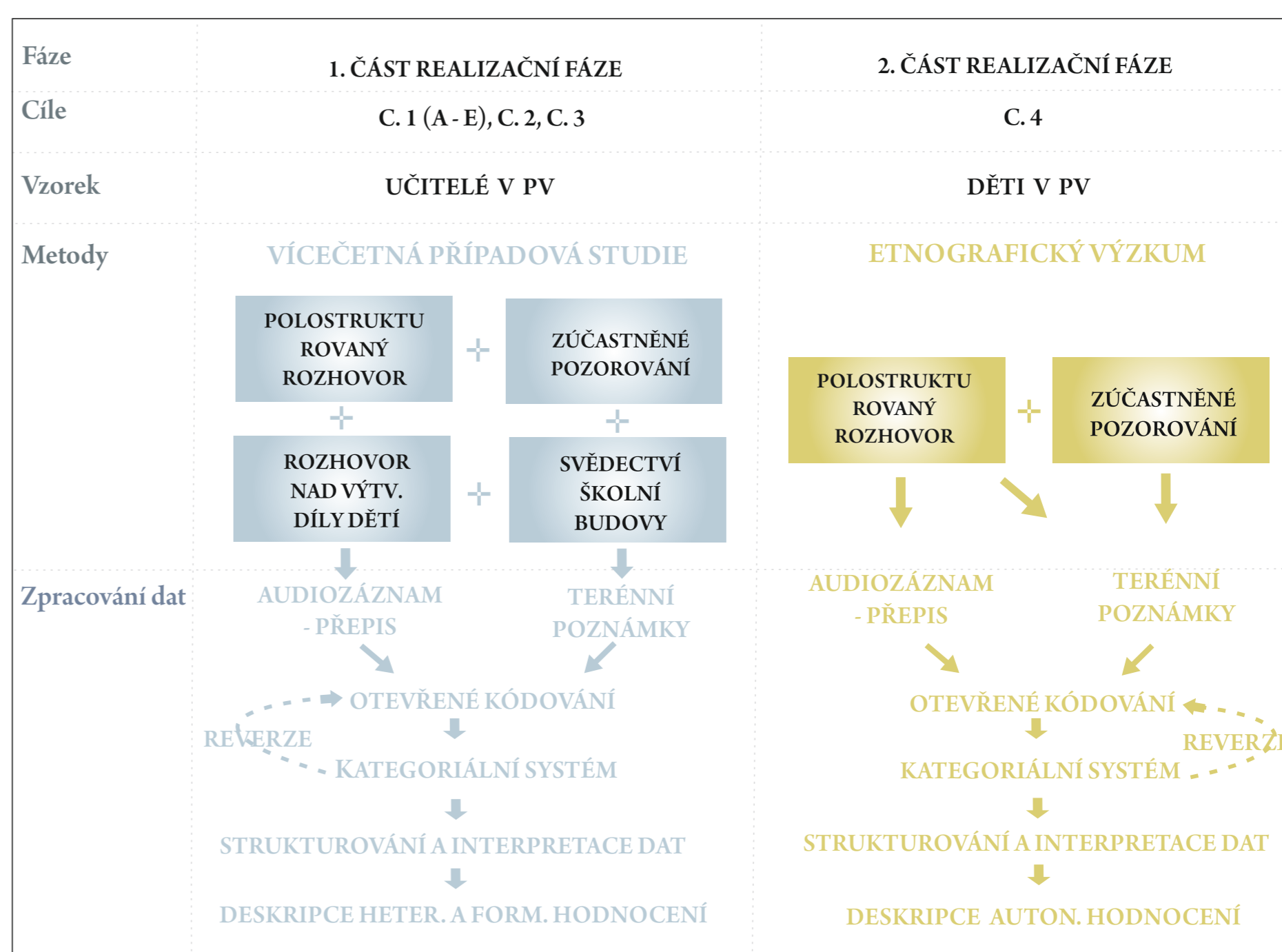
- 1/ S jakými způsoby hodnocení výtvarných činností pracují učitelé v předškolním vzdělávání?
- 2/ Jak hodnotí děti svůj výtvarný projev?

CÍLE VÝZKUMU:

- C.1/ Charakterizovat způsoby heteronomního hodnocení dětského výtvarného projevu, jež používají učitelé předškolního vzdělávání v praxi.
- C.2/ Zjistit, jak učitelé při formativním hodnocení dětského výtvarného projevu postupují.
- C.3/ Popsat povahu příležitosti k autonomnímu hodnocení, které jsou dětem v souvislosti s výtvarnými činnostmi poskytovány.
- C.4/ Popsat, jak při autonomním hodnocení hodnotí samy děti.

PODCÍLE C.1: Zjistit, ...

- C.1A/ ... jak učitelé vnímají dětský výtvarný projev.
- C.1B/ ... jaká kritéria při jeho hodnocení uplatňují.
- C.1C/ ... jaké hodnoty jejich hodnocení nese.
- C.1D/ ... kam při svém hodnocení směřují.
- C.1E/ ... jaké faktory ovlivňují jejich hodnocení.

Tabulka č. 2: Design výzkumu

VÝSLEDKY A DISKUSE

V současné době probíhá přípravná fáze výzkumu. První část realizační fáze je plánována na konec roku 2013 a na rok 2014, druhá část realizační fáze pak na první polovinu roku 2015. Výsledky výzkumu budou průběžně zveřejňovány v relevantních publikacích.

LITERATURA

- Bartošová, L. (1993). *Učitelův přístup k chybě žáka jako indikátor pojetí výuky ve výtvarné výchově* (rukopis). Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta.
- Slavík, J. (1994). Problém chyby v tvořivé výrazové výchově. *Pedagogika*, 44 (2), 119-128.
- Slavík, J. (1999). *Hodnocení v současné škole. Východiska a nové metody pro praxi*. Praha: Portál.
- Slavík, J. (2003). Autonomní a heteronomní pojetí školního hodnocení - aktuální problém pedagogické teorie a praxe. *Pedagogika*, 53 (1), 5-25.
- Syslová, Z. (2012). Význam hodnocení, jeho funkce, typy a roviny. In H. Sedláčková, Z. Syslová & L. Štěpánková. *Hodnocení výsledků předškolního vzdělávání* (s. 11-22). Praha: Wolters Kluwer Česká republika.
- Fotografie pochází z osobního archivu autora.

KONTAKT: Masarykova univerzita,
Pedagogická fakulta, Katedra primární
pedagogiky, Poříčí 31, 603 00 Brno,
78089@mail.muni.cz.

PODPORA: Prezentace vznikla za
podpory Stipendijního fondu PdF MU.